

การพัฒนากลยุทธ์การบริหารเครือข่ายทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

The Development of Network Management Strategies for Small Sized Primary Schools in
The Office of The Basic Education Commission

ปรววรรณ อ่ำช่วย¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงใจ ชนะสิทธิ์² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ ตูจินดา³
Porawan Amchuy¹ Asst. Prof. Dr.Duangjai Chanasit² Asst. Prof. Dr.Oraphan Toujinda³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาและวิเคราะห์สภาพของการบริหารเครือข่ายทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) สร้างและพัฒนากลยุทธ์ในการบริหารเครือข่ายทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จด้านการบริหารเครือข่ายทางการศึกษา จำนวน 4 ท่าน เก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 397 โรงเรียน และการจัดสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน ทดลองใช้กลยุทธ์ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 1 แห่ง งานวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาและวิเคราะห์สภาพของการบริหารเครือข่ายทางการศึกษา โดยศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่ใช้การบริหารเครือข่ายในโรงเรียน ระยะที่ 2 ยกร่างกลยุทธ์การบริหารเครือข่ายทางการศึกษาโดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงแบบทวินาม นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ SWOT จากนั้นสร้างกลยุทธ์ด้วยเทคนิค TOWS Matrix ระยะที่ 3 พัฒนากลยุทธ์ที่สร้างขึ้นโดยผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัย พบว่า

1. การรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่พบมี 2 รูปแบบ คือ เครือข่ายองค์กรภายนอกที่ไม่ใช่โรงเรียนและเครือข่ายกลุ่มโรงเรียน สภาพการบริหารเครือข่ายทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายร่วมกันด้านการติดต่อสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านการกำหนดสมาชิกหรือโครงสร้างของผู้เกี่ยวข้อง ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย

2. กลยุทธ์การบริหารเครือข่ายพบว่ามี 4 กลยุทธ์หลัก เรียกว่า กลยุทธ์ 4Ps (4Ps strategy) ได้แก่ กลยุทธ์การเสริมสร้างวัฒนธรรมการทำงานเชิงรุก (Proactive) กลยุทธ์การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ (Proclamation) กลยุทธ์การมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียร่วมกัน (Personnel balance) และกลยุทธ์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน (Participation) และทั้งหมดประกอบด้วย 14 กลยุทธ์รอง

คำสำคัญ: กลยุทธ์ การบริหาร เครือข่ายทางการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

¹ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

¹Doctor of Philosophy Program in Educational Administration Nakhon Pathom Rajabhat University

^{2,3} อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

^{2,3} Course teacher in Faculty of Education Program in Educational Administration Nakhon Pathom Rajabhat University

*ผู้ติดต่อ, อีเมลล์: ปรววรรณ อ่ำช่วย, porawan.am@gmail.com

รับเมื่อ 3 กรกฎาคม 2564 แก้ไข 25 กันยายน 2564 ตอรับ 28 กันยายน 2564

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study and analysis the conditions of the network management in small sized primary schools in the office of the basic education commission 2) create and develop the network management strategies in small sided schools under the office of the basic education commission. This study was collected qualitative data by interview 4 the successful school directors were the network management used; collected quantitative data with a sample size of 397 schools and focus group discussion with 9 experts. This research has 3 phases. The first is to study the documents and interview the directors of the school where the network management used. The second phase to create the strategies by using questionnaire and analysis data with Binomial test and then formulate strategies by using SWOT analysis and TOWS Matrix. The last phase to developing the strategies by focus group discussion with 9 experts.

The results were as follows:

1. The network of small sized primary schools in the office of the basic education commission has 2 type; external network and network between schools. The conditions of the network management in small sized primary schools in the office of the basic education commission are based on 4 compositions: 1) Shared Vision 2) Communication 3) Member or stakeholders and 4) Network collaboration

2. The network management strategies in small sized schools under the office of the basic education commission consist of 4 main strategies (4P strategies), 14 sub strategies as follows: 1) Proactive 2) Proclamation 3) Personnel Balance and 4) Participation.

Keywords: Strategy, Management, Network management, Small-sized primary school

กุ่มิหลัง

พระรชบัญญัติการศึกษาระงชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562 ตามมาตรา 8 และมาตรา 9 ให้ยึดหลักสังคมี ส่วนรวมในการจัดการศึกษา โดยหลักของการบริหารงานคือ บุคคล ครอบครวั ชุมชน องคกรชุมชน องคกรปกครอง ส่วนท้องถิ่น องคกรเอกชน สถาบันศาสนา ดังนั้ในแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับ พ.ศ. 2560 – 2579 จึงวางแนวคิดการจัดการ การศึกษา (Conceptual Design) โดยยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ของสังคมี (All for Education) โดยเป้าหมายในยุทธศาสตร์ที่ 6 ของแผนการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนว่า ระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภพและประสิทธิผลส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริม การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา เป็นเรื่องทีกล่าวถึงกันมาเป็นเวลานานและทุกยุคสมัยของการปฏิรูป การศึกษา ในยุคทีผ่านมามีการส่งเสริมความร่วมมือโดยใช้แนวคิด “หุ้นส่วนทางการศึกษา” และในปัจจุบันได้ส่งเสริม การมีส่วนร่วมโดยปรากฏคำว่ “เครือข่าย” (Network) ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เน้นการส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมีเกิดการ รวมตัวเป็นเครือข่ายและมีส่วนรับผิดชอบ (Accountability) ในการจัดการศึกษาซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการ สร้างเครือข่ายทางการศึกษา

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความสำคัญกับแนวคิดการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาหรือการสร้างความร่วมมือ ของทุกภาคส่วนทางการศึกษา โดยกล่าวไว้ว่าการปฏิรูปการศึกษาของไทยอาจจะล้มเหลวตราบใดทีหน่วยงานของภาครัฐ ที่สำคัญ ๆ ด้านการศึกษาไม่ได้เข้ามาเป็นหุ้นส่วนทางการศึกษาของประเทศอย่างแท้จริง (สมพงษ์ จิตระดับ, 2559, ออนไลน์)

แสดงให้เห็นว่าการจะขับเคลื่อนการศึกษาให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน นอกจากนี้งานวิจัยของวิระ แข้งกสิการ (2556, หน้า ข) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลของการบริหารเครือข่ายหุ้นส่วนการศึกษาของโรงเรียนแห่งหนึ่ง พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น คุณภาพชีวิตของนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารเครือข่ายหุ้นส่วนการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก จึงเป็นเสมือนเครื่องยืนยันว่าแนวคิดเครือข่ายการศึกษาเป็นแนวคิดที่น่าสนใจและมีประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาเพื่อรองรับการเติบโตและการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่

จากสถิติของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในปี 2558 - 2562 พบว่า อัตราส่วนโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนมาก โดยในปี พ.ศ. 2562 มีจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 29,871 แห่ง และเป็นจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 15,158 แห่ง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 50.74 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562, ออนไลน์) จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีอิทธิพลต่อวงการการศึกษาไทยเป็นอย่างมาก แต่ปัจจุบันพบว่าโรงเรียนขนาดเล็กยังเป็นปัญหาของการศึกษาไทย จากข้อมูลทางสถิติผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนขนาดเล็กมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าโรงเรียนขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ ในทุกรายวิชา (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2562, ออนไลน์) และโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในเขตนอกเมือง งานวิจัยจำนวนมากได้มีการค้นหาปัจจัยที่ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน และพบว่าปัญหาหลักของโรงเรียนขนาดเล็กมีอย่างน้อย 3 ประการ คือ 1) โรงเรียนขนาดเล็กมีต้นทุนในการจัดการเรียนการสอนสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ รัฐบาลต้องใช้งบประมาณในจำนวนมากในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก 2) เนื่องจากโรงเรียนแต่ละแห่งได้รับการจัดสรรงบประมาณโดยพิจารณาตามอัตราส่วนของนักเรียน ซึ่งการจัดสรรงบประมาณในลักษณะดังกล่าวส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนน้อยได้รับงบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กขาดแคลนทรัพยากรสำคัญ ประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาจึงลดลง 3) ปัญหาจำนวนครูไม่ครบชั้นและการขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดสัดส่วนครู 1 คน ต่อนักเรียน 20 คน ทำให้เกิดปัญหาในการจัดสรรครูแก่โรงเรียนบางแห่งที่มีจำนวนนักเรียนน้อย (อัครนัย ขวัญอยู่, 2558, หน้า 5)

นักวิชาการหลายท่านพยายามพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กหลากหลายรูปแบบ เช่น รูปแบบความร่วมมือจากชุมชน รูปแบบการใช้ ICT ในการพัฒนาคุณภาพ รูปแบบโรงเรียนเครือข่าย และรูปแบบผสมผสานด้วยวิธีการหลากหลาย แสดงให้เห็นว่าปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อความสำเร็จของการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กคือกระบวนการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา ดังนั้นการบริหารเครือข่ายทางการศึกษาให้สำเร็จจะส่งผลให้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กดีขึ้นด้วยเช่นกัน ดังตัวอย่างความสำเร็จของโรงเรียนจำนวนมากที่นำเอาหลักของการบริหารเครือข่ายไปใช้ในการพัฒนาและได้ผล เช่น ในกรณีศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กที่ประสบความสำเร็จเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย คือ “แก่งจันทร์โมเดล” ซึ่งเป็นรูปแบบของการรวมตัวกันของ โรงเรียนขนาดเล็ก 4 แห่ง ในเขตพื้นที่จังหวัดเลย เพื่อจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกัน เช่น งบประมาณและบุคลากรทางการศึกษา เมื่อเกิดการรวมเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็กจะส่งผลทำให้จำนวนครูต่อชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้นแล้ว ยังส่งผลทำให้เด็กนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเพิ่มขึ้นอีกด้วย (อัครนัย ขวัญอยู่, 2558, หน้า 5) หรือกรณีศึกษาโรงเรียนบ้านดอนทราย อำเภोजุฬาราช จัหวัดนครศรีธรรมราช เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่ถูกยุบควบรวมจากกระทรวงศึกษาธิการ แต่เนื่องจากโรงเรียน ชุมชน องค์กรภายนอกและศิษย์เก่าร่วมมือกันระดมทุน จนกระทั่งสามารถแก้ปัญหาเรื่องจำนวนครูที่ขาดแคลนและทำให้จำนวนนักเรียนในโรงเรียนเพิ่มสูงขึ้น และสามารถเติบโตได้โดยไม่มีปัญหาเรื่องงบประมาณและการจัดการทรัพยากรในโรงเรียน ส่งผลให้วิถีชีวิตของชุมชนกลับมามีชีวิตอีกครั้ง จากกรณีศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นจึงปฏิเสธไม่ได้ว่าแนวคิดเรื่องการบริหารเครือข่ายทางการศึกษาจะมีมานานแต่ยังสามารถใช้ได้ผลในปัจจุบัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องการบริหารเครือข่ายทางการศึกษาส่วนใหญ่มักเป็นการศึกษาถึงการพัฒนารูปแบบ การวิเคราะห์องค์ประกอบ หรือการสังเคราะห์แนวทางในการดำเนินการสร้างเครือข่ายในภาพรวม แต่ยังมีงานวิจัยส่วนน้อยที่ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างกลยุทธ์ซึ่งเป็นเครื่องมือในการบริหารที่ได้รับความนิยมในการใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารองค์ประกอบกับปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กที่กล่าวมาข้างต้นยังแก้ไขไม่สำเร็จในปัจจุบัน ดังนั้นรัฐบาลจึงมีเป้าหมายในการยกระดับโรงเรียนขนาดเล็กให้ได้คุณภาพสูงขึ้น ผู้วิจัยเห็นถึงสภาพปัญหาและวิกฤตของโรงเรียนขนาดเล็กตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นและความสำคัญและประโยชน์ของแนวคิดเครือข่ายการศึกษา ด้วยเหตุผลประการนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำแนวคิดของการบริหารเครือข่ายการศึกษาเข้ามาใช้ในการส่งเสริมและยกระดับคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพมากขึ้นและจัดทำในรูปของกลยุทธ์เพื่อเป็นข้อมูลให้สถานศึกษาขนาดเล็กได้นำไปประกอบการพัฒนาโรงเรียนต่อไป

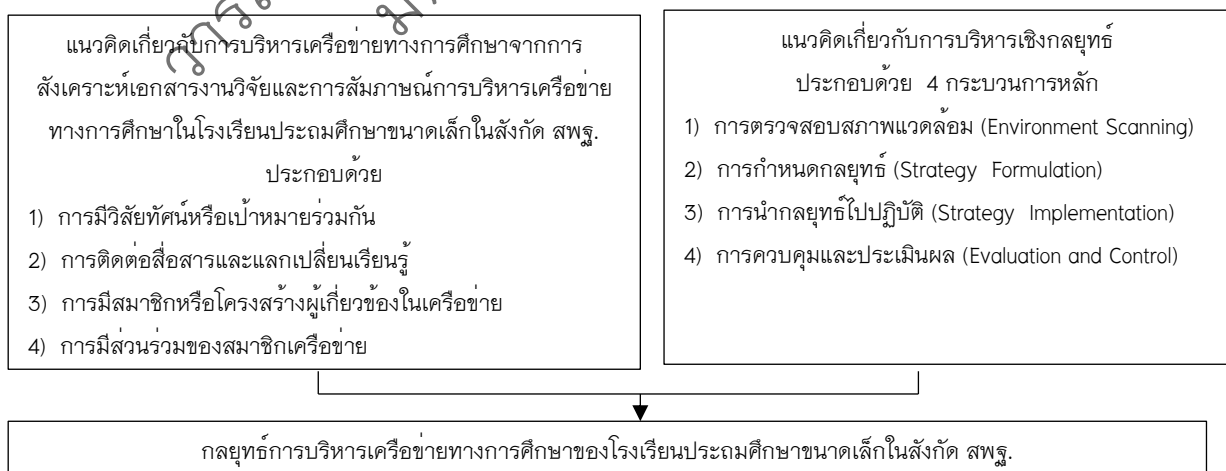
คำถามการวิจัย

1. สภาพการบริหารเครือข่ายทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างไร
2. กลยุทธ์ในการบริหารเครือข่ายทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีลักษณะอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพของการบริหารเครือข่ายทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อสร้างและพัฒนากลยุทธ์ในการบริหารเครือข่ายทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ประสบความสำเร็จในด้านการบริหารเครือข่ายทางการศึกษา จำนวน 4 ท่าน ซึ่งเป็นตัวแทนโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 4 ภาค โดยการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (purposive sampling) เกณฑ์การพิจารณาการผ่านเกณฑ์ 2 ข้อจาก 4 ข้อ คือ

1) เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิยมขั้นพื้นฐาน (O-NET) สูงขึ้นอย่างน้อย 3 ปีอย่างต่อเนื่อง 2) เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่ได้รับความร่วมมือในการทำงานของครู ผู้ปกครอง และชุมชนจนเป็นที่ยอมรับอย่างเป็นรูปธรรม 3) ผ่านการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) รอบที่ 3 4) โรงเรียนมีลักษณะเด่น มีนวัตกรรมที่ประสบความสำเร็จหรือมีชื่อเสียงจนเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานต่าง ๆ

ระยะที่ 2 ประชากร คือ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14,844 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 397 แห่ง ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (1973, หน้า 1,088) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage random sampling)

ระยะที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลในการพัฒนากลยุทธ์เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารเครือข่ายทางการศึกษา จำนวน 9 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เพื่อสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในด้านการบริหารเครือข่ายทางการศึกษา พัฒนาขึ้นจากการศึกษาวิเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเครือข่ายทางการศึกษา
2. แบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้สร้างและพัฒนากลยุทธ์ในการบริหารเครือข่ายทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งเป็น 3 ตอน
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)
ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพการดำเนินงานบริหารเครือข่ายทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยมีข้อคำถามแบบเลือกตอบ 2 ตัวเลือก คือ ปฏิบัติและไม่ปฏิบัติ
ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการบริหารเครือข่ายทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open ended)
3. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม เป็นแบบบันทึกปลายเปิด เพื่อบันทึกประเด็นข้อเสนอเพิ่มเติมสำหรับการพัฒนาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 9 ท่าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลระยะที่ 1 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพของบริหารเครือข่ายทางการศึกษาของการบริหารเครือข่ายทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสร้าง

เป็นตารางสังเคราะห์งานวิจัย จากนั้นรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 4 ท่านด้วยตัวผู้วิจัยเอง และบันทึกการสัมภาษณ์ลงในแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยใส่ซองและแนบซองเอกสารพร้อมติดแสตมป์สำหรับส่งกลับโดยผู้ให้ข้อมูลสามารถส่งกลับได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย จำนวน 450 แห่ง เพื่อให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 ท่าน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และตัวแทนเครือข่ายทางการศึกษาของโรงเรียนเป็นผู้ตอบ และได้รับการตอบกลับจำนวน 397 แห่ง รวมผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 1,191 ท่าน และนำมาয়ร่างกลยุทธ์การบริหารเครือข่ายทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ระยะที่ 3 นำร่างกลยุทธ์มาพัฒนาโดยจัดการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน เพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงกลยุทธ์และบันทึกการสนทนากลุ่มลงในแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 นำผลที่ได้มาวิเคราะห์สภาพการบริหารเครือข่ายทางการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ระยะที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยายโดยใช้โปรแกรมทางสถิติสำเร็จรูป ได้แก่ ค่าความถี่ร้อยละ ส่วนของค่าถ้ามปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และวิเคราะห์แบบสอบถามด้วยการทดสอบทวินาม (Binomial Test) เพื่อนำมาจัดกลุ่มวิเคราะห์ SWOT และยู่ยู่ร่างกลยุทธ์ด้วยเทคนิค TOWS Matrix

ระยะที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลจากการจัดการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. จากการศึกษาสภาพการบริหารเครือข่ายทางการศึกษา พบว่า การรวมกลุ่มเป็นเครือข่ายของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กแบ่งเป็น 2 รูปแบบ คือ เครือข่ายองค์กรภายนอกที่ไม่ใช่โรงเรียนและเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนสภาพการบริหารเครือข่ายทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์หรือเป้าหมายร่วมกัน ด้านการติดต่อสื่อสารและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการกำหนดสมาชิกหรือโครงสร้างของผู้เกี่ยวข้อง ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย

2. กลยุทธ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก เรียกว่า กลยุทธ์ 4Ps (4Ps strategy) ประกอบด้วย กลยุทธ์หลักที่ 1 กลยุทธ์การเสริมสร้างวัฒนธรรมการทำงานเชิงรุก (Proactive) ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์รอง คือ 1.1) ส่งเสริมให้เกิดการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนของการรวมกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 1.2) จัดสรรงบประมาณเพื่อมาสนับสนุนการดำเนินงานของเครือข่ายโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กโดยเฉพาะ 1.3) เพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงานของเครือข่าย

กลยุทธ์หลักที่ 2 กลยุทธ์การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ (Proclamation) ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์รอง คือ 2.1) นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการและเป็นระบบที่เครือข่ายภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถเข้าถึงข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กได้ง่าย 2.2) ผลักดันให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการปฏิบัติงานในโรงเรียนร่วมกันระหว่างเครือข่าย 2.3) สนับสนุนให้เครือข่ายที่มีความรู้ความสามารถทางวิชาการเข้ามามีบทบาทในการนิเทศ กำกับ ติดตามงานวิชาการ 2.4) เสริมแรงเชิงบวกให้แก่สมาชิกเครือข่ายที่ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์หลักที่ 3 กลยุทธ์การมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียร่วมกัน (Personnel balance) ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์รอง คือ 3.1) สร้างการจัดการให้เกิดพันธะสัญญาระหว่างสมาชิกเครือข่ายทั้งภายในและภายนอก 3.2) ส่งเสริมการบริหารเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน 3.3) พัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารทรัพยากรร่วมกัน 3.4) สร้างความเชื่อมั่นในการบริหารงานในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กให้ชุมชน 3.5) สร้างทัศนคติเชิงบวกในการบริการชุมชนให้แก่บุคลากรในโรงเรียน

กลยุทธ์หลักที่ 4 กลยุทธ์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน (Participation) ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์รอง คือ 4.1) เปิดโอกาสให้หน่วยงานภายนอกเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานของโรงเรียน 4.2) ส่งเสริมการจัดการความรู้โดยปราชญ์ชาวบ้าน

อภิปรายผลการวิจัย

สภาพการบริหารเครือข่ายทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์และเป้าหมายร่วมกัน เนื่องจากในการดำเนินการบริหารงานให้เครือข่ายประสบความสำเร็จจะต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน การบริหารงานลักษณะนี้ไม่ได้มีเพียงโรงเรียนเท่านั้น หากแต่ยังมีหน่วยงาน องค์กร หรือบุคลากรเข้ามาเกี่ยวข้อง จำเป็นต้องมีความชัดเจนในเป้าหมายการดำเนินงาน 2) การติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพราะการประสานงานคือสิ่งสำคัญในการทำความเข้าใจให้สมาชิกเครือข่ายภายในโรงเรียนและภายนอกโรงเรียนเข้าใจตรงกันและสามารถเข้ามาร่วมกันดำเนินงานตามหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ 3) การกำหนดสมาชิกหรือโครงสร้างของผู้เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนภายใต้รูปแบบวิธีการต่าง ๆ จะทำให้สมาชิกเครือข่ายเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเองและดำเนินงานตามหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง สดชื่นหากการไม่ทำงาน และ 4) การมีส่วนร่วมของสมาชิกเครือข่าย สอดคล้องกับทฤษฎีการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ Likert (1976, p. 223) ที่กล่าวถึงลักษณะของการบริหาร 4 ระบบที่นิยมใช้และได้ประสิทธิภาพ ซึ่งหนึ่งในนั้นเป็นระบบการบริหารแบบกลุ่มที่มีส่วนร่วม เป็นระบบการขยายขอบเขตความสัมพันธ์และความเป็นมิตรกันระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรในระดับสูงจากการมีส่วนร่วมในการทำงานแบบกลุ่ม นอกจากนั้นเมื่อพิจารณาองค์ประกอบทั้งหมดที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ จะพบว่ามีความสอดคล้องกับงานวิจัยของจักรพันธ์ บัวผัน (2561, หน้า 91) ที่ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ต้องประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก ด้านวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายจัดประชุมเสวนา ด้านภาวะผู้นำของผู้ประสานงานเครือข่ายใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานร่วมกันพัฒนาหลักสูตร ด้านสมาชิกเครือข่าย และด้านกิจกรรมที่ทำร่วมกัน

กลยุทธ์การเสริมสร้างวัฒนธรรมการทำงานเชิงรุก (Proactive) มีแนวทางคือจัดให้มีการรวมกลุ่มของเครือข่ายที่มีวัตถุประสงค์การรวมตัวกันชัดเจน โดยให้มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกเป็นโครงสร้างที่ชัดเจน เพราะในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีการกำหนดนโยบายในการรวมกลุ่ม แต่เป็นการรวมกลุ่มเฉพาะกิจและไม่มีการตั้งเป้าหมายของการดำเนินงานที่ชัดเจน จึงทำให้การปฏิบัติงานดำเนินการอย่างไม่ต่อเนื่อง บางครั้งเป็นการรวมกลุ่มชั่วคราวตามนโยบาย ไม่ได้มีของเขตการปฏิบัติงานจริง การเชิญเครือข่ายมาทำร่วมแผนปฏิบัติการของโรงเรียนอาจทำให้เครือข่ายได้เข้าใจระบบการปฏิบัติงานและความต้องการของโรงเรียนมากขึ้น เมื่อเข้าใจความต้องการของโรงเรียนแล้วจะเกิดความคิดในการอยากเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จของโรงเรียน ตามทฤษฎีของ McClelland (1961, p. 164) ที่ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับสิ่งจูงใจของมนุษย์ในการทำงานให้เกิดผลสำเร็จ ประกอบด้วย 3 สิ่งคือ ความต้องการสัมฤทธิ์ผล (need for achievement) เป็นความปรารถนาจะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จจุลลงไปด้วยดี ความต้องการความผูกพัน (need for affiliation) เป็นความต้องการการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ต้องการความเป็นมิตรและสัมพันธ์ภาพที่อบอุ่น และความ

ต้องการมีอำนาจบารมี (need for power) การสนับสนุนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดของจัดตั้งงบประมาณสำหรับสนับสนุนการรวมกลุ่มของเครือข่ายที่มีวัตถุประสงค์ในการรวมตัวเพื่อพัฒนาการศึกษาชัดเจน เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายที่ชัดเจน เนื่องจากในการดำเนินงานของเครือข่ายหากไม่มีปัจจัยด้านงบประมาณแล้วอาจทำให้งานบางอย่างไม่สามารถขับเคลื่อนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรินทร์ จันทาพูน (2555, หน้า 84) ที่ได้ทำการวิจัยเพื่อสร้างกลยุทธ์เครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ต้องมีการส่งเสริมการบริหารทรัพยากรร่วมกันเพื่อการตรวจสอบ ติดตาม รายงาน การบริหารจัดการระดมทรัพยากร

กลยุทธ์การสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ (Proclamation) ประกอบด้วยนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการและเป็นระบบ การผลักดันให้เกิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการปฏิบัติงานในโรงเรียนร่วมกันระหว่างเครือข่าย การสนับสนุนให้เครือข่ายที่มีความรู้ความสามารถทางวิชาการเข้ามามีบทบาทในการนิเทศ กำกับ ติดตามงานวิชาการ และการเสริมแรงเชิงบวกให้แก่สมาชิกเครือข่ายที่ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ตามจัดโครงการ/กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เครือข่ายและบุคลากรในโรงเรียนได้เข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโรงเรียน ธรรมนูญหรือประชาสัมพันธ์ให้เครือข่ายเข้ามาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพของโรงเรียน เพราะการสื่อสารจะช่วยทำให้เครือข่ายทราบถึงข้อมูลข่าวสาร เป้าหมาย และสิ่งที่โรงเรียนจำเป็นต้องทำในทุก ๆ วัน เมื่อเครือข่ายทราบแล้วจะสามารถเข้ามาช่วยเหลือตามบทบาทหน้าที่ของตนเองได้ทันที ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการสื่อสารองค์การของ McGehee และ Thayer (1961, pp. 192 - 195) กล่าวไว้ จุดประสงค์ของการสื่อสารคือเพื่อป้อนข่าวสารข้อมูลให้สมาชิกภายในองค์กรให้ทราบ เป็นสิ่งที่ต้องกระทำในทุก ๆ วัน เพื่อยืนยันให้สมาชิกในองค์กรได้ทราบถึงเป้าหมายที่มีร่วมกันระหว่างองค์กรและสมาชิกขององค์กร ซึ่งการตัดสินใจใด ๆ จะไม่สัมฤทธิ์ผลถ้าสมาชิกในองค์กรไม่ได้รับถึงผลการตัดสินใจนั้น ๆ พร้อมทั้งการให้รางวัลเพื่อเสริมแรงแก่สมาชิกเครือข่ายที่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนหรือจัดให้มีเวทีหรือกระบวนการในการรับรางวัลต่าง ๆ จากหน่วยงานภายนอก เพราะการให้รางวัลกับองค์กรภายนอกจะช่วยให้เกิดความภาคภูมิใจในการเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก เป็นการให้พลังอำนาจแก่บุคคลภายนอกอื่นจะทำให้เกิดความผูกพันต่อองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทรวรรณ ปิ่นแก้ว (2558, หน้า 116 - 121) ที่พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการเสริมพลังอำนาจในงานด้วยการเสริมแรงเชิงบวกและความผูกพันต่อองค์กรในทั้งสองกลุ่มตัวอย่างจากองค์กร 2 องค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การจัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่เครือข่ายภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายมาใช้ในการบริหารจัดการ เพราะเทคโนโลยีจะช่วยให้การเข้าถึงข้อมูลของโรงเรียนสะดวกขึ้น และสามารถช่วยเหลือโรงเรียนขนาดเล็กได้อย่างทันถ่วงทีโดยซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวดที่ 9 มาตรา 67 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการศึกษา รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของไทย การประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่เป็นเครือข่ายที่มีความสามารถในงานวิชาการ เช่น มหาวิทยาลัยท้องถิ่น เข้ามาให้คำแนะนำ ติดตาม นิเทศการศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวิชาการในโรงเรียน เป็นเรื่องที่สามารถทำได้ง่าย เนื่องจากองค์กรภายนอกเหล่านี้มีหน้าที่ในการให้บริการด้านวิชาการแก่โรงเรียน โดยสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกของกระทรวงศึกษาธิการ (2561, หน้า 19 - 21) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการการอุดมศึกษาและมาตรฐานด้านการสร้างและพัฒนาสังคมฐานความรู้และสังคมแห่งการเรียนรู้ด้านผลของการบริการวิชาการ

กลยุทธ์การมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียร่วมกัน (Personnel balance) ประกอบด้วย สร้างการจัดการให้เกิดพันธะสัญญาระหว่างสมาชิกเครือข่ายทั้งภายในและภายนอก ส่งเสริมการบริหารเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน

พัฒนาประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารทรัพยากรร่วมกัน สร้างความเชื่อมั่นในการบริหารงานในโรงเรียน ประถมศึกษาขนาดเล็กให้ชุมชน สร้างทัศนคติเชิงบวกในการบริการชุมชนให้แก่บุคลากรในโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุดา มงคลสิทธิ์ (2562, หน้า 5849 – 5850) ที่ได้เสนอกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในโรงเรียนสังกัดเอกชนไว้ 6 กลยุทธ์ ซึ่งมีการระบุกลยุทธ์การประสานแสวงหาผู้ร่วมพัฒนาเครือข่ายและกลยุทธ์การสร้างพันธมิตรร่วมกัน มีความเหมาะสมในการนำไปใช้อยู่ในระดับมาก นอกจากนั้นสุพัฒน์ กาฬพันธ์ (2561, หน้า 34) ได้ทำการวิจัยลักษณะการสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งพบว่า เมื่อสมาชิกเครือข่ายเห็นประโยชน์ของการร่วมงานกับเครือข่าย จะเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ ทรัพยากรต่อเครือข่าย เอื้อให้เกิดความเข้มแข็งของเครือข่ายและพัฒนาเครือข่ายสู่ความยั่งยืนในที่สุด

กลยุทธ์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน (Participation) เมื่อพิจารณาจะพบว่า โรงเรียนต้องมีการเปิดโอกาสให้เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในทุกกระบวนการพัฒนาโรงเรียนและทุกฝ่ายงานทั้งงานบริหารวิชาการ งานบริหารบุคคล งานบริหารทั่วไปและงานบริหารงบประมาณ สอดคล้องกับอำนาจ บุญทรง (2556, หน้า 82) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือตอนล่าง พบว่า กลยุทธ์ที่จะช่วยขับเคลื่อนให้โรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพได้ต้องมีการดำเนินการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการพัฒนาโรงเรียนมี 8 แนวทางดังนี้ 1) ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน 2) พัฒนาคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) สร้างและพัฒนาเครือข่ายผู้ปกครองให้เข้มแข็ง 4) ประสานความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา 5) ส่งเสริมให้สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ 6) จัดกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติให้แก่ผู้ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก 7) ปรับบทบาทของโรงเรียนที่มีต่อชุมชนโดยการเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับและ 8) นิเทศติดตามและประเมินผลการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน และควรจัดให้มีกิจกรรมร่วมกันระหว่างสมาชิกเป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากงานวิจัยของพัชรินทร์ จันทาพูน (2555, หน้า 84) ได้สอบถามสภาพอันพึงประสงค์ของการดำเนินการบริหารเครือข่ายทางการศึกษา พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ด้านการกำหนดหน้าที่ของสมาชิกเครือข่ายให้ชัดเจนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด จึงควรสร้างโครงการหรือกิจกรรมที่ก่อให้เกิดขึ้นในโรงเรียนขนาดเล็ก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาเครือข่ายการบริหารเครือข่ายทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กของสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการดำเนินงานดังต่อไปนี้

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือหน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ควรนำผลการวิจัยนี้ไปตั้งเป็นนโยบายการรวมกลุ่มเครือข่ายเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างจริงจังและต่อเนื่อง มีการจัดสรรงบประมาณที่ชัดเจน มีการกำกับติดตามผลการดำเนินงานของเครือข่าย และให้ความช่วยเหลือด้านการประสานงานกับองค์กรอื่น ๆ เช่น หน่วยงานเอกชน มหาวิทยาลัย ในภูมิภาค เป็นต้น

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติกลยุทธ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปอาจเป็นสิ่งที่โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กดำเนินการเป็นงานประจำอยู่แล้ว ผู้บริหารควรให้การส่งเสริมเครือข่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในทุกงานของโรงเรียน เพราะการที่เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมมากจะยิ่งทำให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับโรงเรียนมาก เช่น งานวิชาการ อาจจะมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น งานบริหารงบประมาณ มีส่วนร่วมในการรับรู้ผลการดำเนินงานและการทรัพยากรต่าง ๆ งานบริหารทั่วไป มีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่ การประชาสัมพันธ์ และงานบริหารบุคคล มีส่วนร่วมในการพิจารณารับและคัดเลือกบุคลากรของโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

ควรนำกลยุทธ์การบริหารเครือข่ายทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ไปทดลองใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่บริบทที่มีความแตกต่างกัน เช่น ความแตกต่างกันในแต่ละภูมิภาค และพัฒนาเป็นกลยุทธ์ที่ใช้สำหรับกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภูมิภาคนั้น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานการอุดมศึกษา พ.ศ. 2561*.

ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 135 ตอนพิเศษ. (17 สิงหาคม).

จักรพันธ์ บัวผัน. (2561). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 15(69); 86 – 96.

พัชรินทร์ จันทาพูน. (2555). *การพัฒนากลยุทธ์การบริหารเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก*.

วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภัทรวรรณ ปิ่นแก้ว. (2558). *การเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน และความผูกพันขององค์กรระหว่างองค์กรญี่ปุ่นและองค์กรไทย*. วิทยานิพนธ์ บธ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิระ แข็งกสิการ. (2556). *ผลการบริหารเครือข่ายหุ้นส่วนการศึกษาสร้างบ้านเฉลิมพระเกียรติเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3*. สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2563, จาก

<http://www.nsw3.go.th/core/doc/vira2.pdf>

สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2562). *ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ*. ค้นเมื่อ 27 พฤษภาคม 2563, จาก http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/PDF/SummaryONETP6_2562.pdf

สุดา มงคลสิทธิ์. (2558). กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชนจังหวัดชลบุรี. *วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 6(10). 5843 – 5859.

สุพัฒน์ กาฬพันธ์. (2561). *องค์ความรู้ในการสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนางานด้านวัฒนธรรมจังหวัดหนองบัวลำภู*.

สืบค้นเมื่อ 25 มิถุนายน 2564, จาก <http://www.m-culture.go.th/hongbualamphu/images/network.doc>

สมพงษ์ จิตระดับ. (2559). *หุ้นส่วนทางการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 27 พฤษภาคม 2563, จาก

<https://www.matichon.co.th/?p=395185>

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *นโยบายการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก*. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2563. จาก <https://moe360.blog/2019/09/03/>

อัศรณีย์ ขวัญอยู่. (2558). *รายงานที่ตีอาไรโอแนวทางการแก้ไขปัญหาโรงเรียนขนาดเล็ก*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.

อำนาจ บุญทรง. (2556). กลยุทธ์การสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตภาคเหนือตอนล่าง. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*.

15(5). 78 – 90.

Likert, R. (1976). *The Human Organization*. New York: Mcgraw – Hill Book Company Inc.

McClelland, D. C. (1961). *The Achieving Society*. New York: D. Van Nostrand.

McGehee, W., and Thayer, P. W. (1961). *Training in business and industry*. Wiley.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis. Third edition*. New York: Harper and Row Publication.